

значатъ думитѣ: «възстание противъ правителството» и «гражданска война». Всеѣкий държавенъ строй се поддържа, ако не отъ всичкия народъ, то непременно отъ една голѣма негова частъ. Когато меншеството поиска да измѣни държавния строй по нелегаленъ пѣтъ, съ комплоти, убийства или съ открито възстание, то прѣдизвиква болшинството на отпоръ, тоже съ оръжие въ рѣка. Разбира се, че е сѣ едно: самия народъ ли ще се сражава или публичната сила — полицията, войската. Сѣщото може да се изрази и съ други думи: когато възстанието или смущението е до толкозъ напреднало, щото милицията или постояннитѣ войски сами по себе не сѣ въ състояние да удържатъ рѣдъ, защото самитѣ тѣ сѣ раздѣлени, по между самитѣ сѣществуга раздоръ, то гражданската война е вече очевидна. Французскій текстъ е употребилъ една дума, въ която правилно се разбира народний суверенитетъ. Може би отъ тази точка зрѣние турскій законодатель е замѣнилъ думата „guerre civile“ съ «възстания противъ правителството». Не ще съмнѣние, г-да, че най-правилно ще примѣнимъ текстътъ само тогава, когато имаме прѣдъ видъ условията на страната, условията на вътрѣшната ѣ организация, когато знаемъ добръ какъ може да стане у насъ възстание противъ правителството. И тогава ний ще се съгласимъ, че както въ Франция, както въ другитѣ конституционни държави, така и у насъ, при всеко насилственно измѣнение на държавния строй, се създава „guerre civile“, междуособна война, таквазъ каквато имѣ нещастие отечеството ни да прѣкара прѣзъ 1886 и 87 г. Прѣсни сѣ въ умѣтъ на всеѣкого тия двѣ години. Покушенията тогазъ правени съ тази цѣль, да измѣнятъ държавния строй не родиха освѣнъ междуособни войни. Възстанието въ Русчукъ е междуособна война; въоружиха се гражданитѣ и дадоха отпоръ на възстаналитѣ войски, които сами между себе си бѣха подраздѣлени на партии. Противницитѣ на държавния строй осмѣха тѣзи доблѣстни граждани, които вземаха оръжие въ рѣка, да отстоятъ своя суверенитетъ, нарѣкоха ги палочници. Осмѣха тѣхното название, тѣхния високъ девизъ пѣленъ съ значение. «България за себе си» се осмѣя даже отъ нѣкои, които съчувствуваха на режима. Не можемъ ги оправда само за това, че нѣкои дружества подъ това название, нѣкои отъ неговитѣ членове не така високо сѣ държали своето знаме, сѣ могли да направатъ погрѣшки, а може би и прѣстѣпления.